

Eerste kwartaal sierteelt: 2009 begint in mineur

Anita van der Knijff en Gerben Jukema

Het eerste kwartaal van 2009 is in mineur begonnen. Door tegenvallende markt- en exportvraag lagen de gemiddelde opbrengstprijzen voor sierteeltproducten onder het niveau van vorig jaar. Klein lichtpuntje is de lagere olieprijs, maar het moment van gasinkopen is bepalend of hiervan kan worden geprofiteerd.

Terugblik 2008

In 2008 zag het merendeel van de siertelers door lagere opbrengsten en hogere kosten hun bedrijfsresultaten verslechteren en hun inkomen dalen (tabel 1). De lagere opbrengsten waren vooral het gevolg van lagere opbrengstprijzen. Hierbij speelde een combinatie van factoren een rol: areaaluitbreiding bij bepaalde producten, een matige markt- en exportvraag en onderlinge prijsconcurrentie. De kosten per bedrijf namen gemiddeld met 2% per m² toe, vooral door hogere prijzen van arbeid, energie en meststoffen. Hoewel de bedrijfsresultaten gemiddeld voor alle siertelers in 2008 verslechterden, zijn de verschillen tussen de individuele bedrijven groot.

	Snijbloemenbedrijven			Pot en perkplantenbedrijven		
	2006	2007	2008 r	2006	2007	2008 r
Totale opbrengsten	763	875	884	762	1.188	1176
Totaal betaalde kosten en afschrijvingen	685	799	864	687	1.080	1132
Inkomen uit normale bedrijfsvoering	78	76	20	75	108	44
Buitengewone baten en lasten	-5	-17	-10	-4	-2	-2
Inkomen uit bedrijf	73	59	10	71	106	42
<i>Idem per onbetaalde aje</i>	<i>39</i>	<i>32</i>	<i>5</i>	<i>45</i>	<i>64</i>	<i>25</i>
Inkomsten buiten bedrijf	5	7	5	9	7	8
Totaal inkomen	78	66	15	80	113	50
Rentabiliteit	95	95	91	97	100	96

Bron: Informatienet LEI

Lagere veilingomzet snijbloemen, kamerplanten constant

De omzet aan de Nederlandse bloemveilingen lag de eerste twee maanden van dit jaar ruim onder het niveau van vorig jaar (-20%). In maart trokken de omzetcijfers mede dankzij de gunstige weersomstandigheden iets aan met als gevolg een positief effect op zowel de aanvoer als de verkoop. Desondanks is de totale veilingomzet het eerste kwartaal 11,5% lager dan vorig jaar (tabel 2). Hierbij geldt overigens wel de kanttekening dat vorig jaar de Paasomzet in het eerste kwartaal werd behaald. Bij planten lag de omzet in maart op een dusdanig hoog niveau dat per saldo de kamerplantenomzet in het eerste kwartaal op hetzelfde niveau uitkwam als vorig jaar en bij tuinplanten zelfs met 17% toe nam. Bij snijbloemen echter is omzet nog altijd 20% lager dan in 2008. Voor FloraHolland was de slechte start in januari en februari aanleiding om de prognoses voor geheel 2009 bij te stellen; werd begin januari nog uitgegaan van een kleine omzetsijging (1%), halverwege februari werd uitgegaan van een omzetsdaling van 6% ten opzichte van 2008. Voor de verschillende producten is het beeld uiteenlopend. Bij kamerplanten zat de prijs voor

groene planten, zoals dracaena en ficus, bij een lagere aanvoer in de lift. De prijs voor phaleanopsis stond, net als vorig jaar, onder druk als gevolg een forse stijging van de aanvoer. Binnen de productgroep tuinplanten behaalden voorjaarbloeiers, zoals violen en primula's, een hogere middenprijs ondanks een grotere aanvoer. Bij snijbloemen is het beeld wat minder rooskleurig; de belangrijkste snijbloemen, zoals tulp, roos, troschrysan, lelie en gerbera, noteerden elk stuk voor stuk een lagere middenprijs bij een lagere aanvoer van stelen.

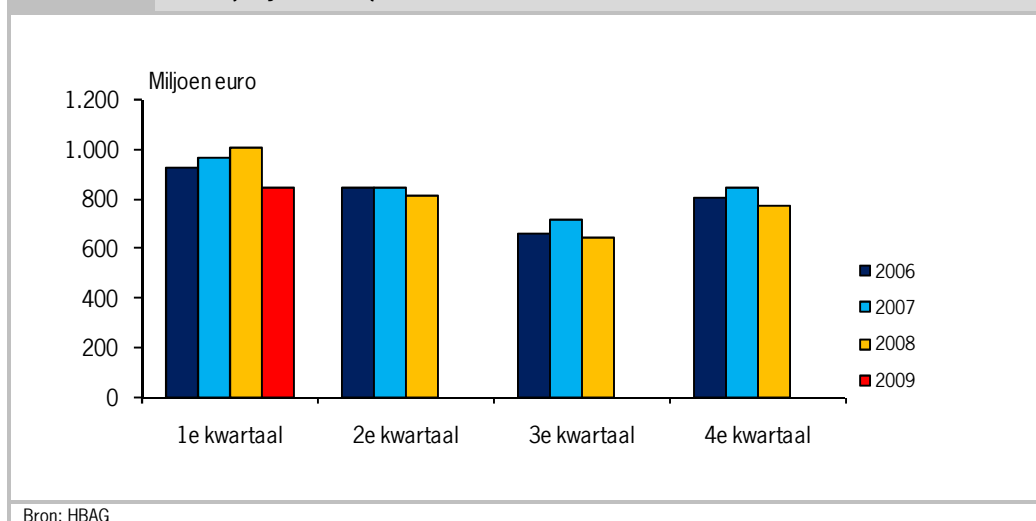
Tabel 2 Ontwikkeling veilingomzet, aantal verkochte stuks en gemiddelde opbrengstprij per productcategorie t/m maart 2009^{a)}						
	Omzet		Aantal verkocht		Gem. prijs (ct/stuk)	
	Totaal (mln. euro)	Mutatie t.o.v. 2008 (%)	Stuks (mln)	Mutatie t.o.v. 2008 (%)	2009	2008
Snijbloemen	482	-20,6	2.212	-6,6	0,22	0,26
Kamerplanten	382	0,0	253	-0,3	1,51	1,50
Tuinplanten	47	17,3	68	8,5	0,69	0,64
Totaal	911	-11,5	2.533	-5,7	0,36	0,38

a) exclusief import
Bron: VBN

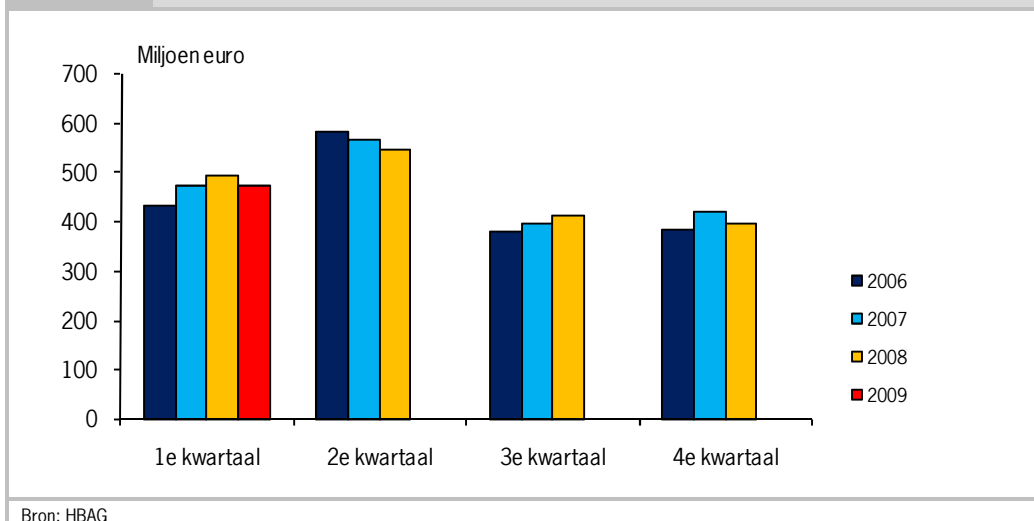
Exportwaarde fors gedaald

Het eerste kwartaal van 2009 werd voor 1,3 miljard euro aan bloemen en planten geëxporteerd, tegenover 1,5 miljard euro in dezelfde periode vorig jaar (-12%). Vooral de export van snijbloemen liep fors terug (figuur 1). Bij planten bleef de daling beperkt tot 4%, dankzij een opleving van de export in maart (figuur 2). De eerste maanden speelden een aantal factoren de export parten: een koudere en strengere winter, een stijging van de euro ten opzichte van het Britse pond, de Russische roebel en de Poolse zloty, een matige marktvraag cq vraaguitval als gevolg van de economische recessie. Bovendien is het verkrijgen van exportverzekeringen moeilijker geworden. Terugkijkend valt op dat vanaf vorig jaar maart de export naar alle belangrijke afzetlanden al wat begon te haperen. Dit jaar zet de krimp versterkt door. Zo werd in het eerste kwartaal 2009 minder bloemen (-29%) en minder planten (-17%) naar het Verenigd Koninkrijk geëxporteerd. De export naar Duitsland, het belangrijkste afzetland, kromp bij bloemen met -10%, maar was voor planten dankzij de groei in maart per saldo stabiel. Groeimarkten tot vorig jaar, zoals Rusland (-29%) en Polen (-12%), noteerden rode cijfers. Al met al een slechte start voor de exporteurs.

Figuur 1 Ontwikkeling in de exportwaarde van snijbloemen per kwartaal in de periode 2006-2009 (miljoen euro)

Figuur 2 **Ontwikkeling in de exportwaarde van pot- en tuinplanten per kwartaal in de periode 2006-2009 (miljoen euro)**

Energiekosten: moment gasinkopen bepalend

Het is moeilijk om een helder beeld te schetsen over de ontwikkeling in de energiekosten in het eerste kwartaal van 2009. Redenen hiervoor zijn de sterke fluctuaties in de olieprijs gedurende het afgelopen jaar en daarmee de prijzen van aardgas voor dit jaar: begin 2008 lag de prijs voor een vat ruwe olie rond de 100 dollar, in de zomer werd de historisch hoge prijs van 147 genoteerd, eind 2008 bedroeg de prijs nog geen 50 dollar en daarna, in het eerste kwartaal 2009, zakte deze nog verder tot onder de 40 dollar per vat. Hiermee ligt de olieprijs duidelijk onder niveau van het eerste kwartaal 2008. Door de schommelingen van de olieprijs fluctueert ook de gasprijs sterk. Voor de afzonderlijke bedrijven is dus het moment waarop gas is ingekocht sterk bepalend; afgelopen zomer tegen een prijs van circa 40 ct/m³ of dit najaar tegen een prijs van rond de 25 ct/m³ of nog lager. Daarnaast hebben veel bedrijven met het oog op risicospreiding op verschillende momenten een deel van hun gas ingekocht. Voor het niet-gecontracteerde gas werd in het eerste kwartaal van 2009 gemiddeld een prijs van circa 29 ct/m³ betaald. Dit is ruim 5 ct/m³ meer dan in het eerste kwartaal vorig jaar, maar ongeveer 4 ct/m³ minder dan in het vierde kwartaal. Al met al loopt de gemiddelde gasprijs tussen de bedrijven sterk uiteen. Het gasverbruik is in het eerste kwartaal door een relatief strengere winter gemiddeld iets hoger dan vorig jaar. Daarnaast is op bedrijven die met een eigen w/k-installatie elektriciteit produceren voor eigen gebruik en voor verkoop ook de elektriciteitsprijs een bepalende factor voor de ontwikkeling van de energiekosten. Vanwege de sterke prijsfluctuaties en de grote diversiteit aan contracten is het voor elektriciteit, net als bij gas, lastig om een algemeen beeld te schetsen. Illustratief in dit kader is het feit dat sommige bedrijven in eerste kwartaal besloten hebben de w/k-installatie af en toe stil te leggen en elektriciteit in te kopen op de APX (daghandelbeurs voor elektriciteit). Vooral bepalend voor het rendement van de eigen w/k-installatie is de zogenaamde Sparksread; de marge tussen de opbrengsten van de stroom opgewekt met een w/k-installatie en de kosten van het gas dat nodig is om die stroom op te wekken. Zo zien bedrijven die vorig jaar op het hoogtepunt gas hebben ingekocht en later in een dalende markt elektriciteit hebben verkocht hun marges onderdruk staan. Anderzijds weten bedrijven die vorig jaar zomer elektriciteit hebben verkocht en later gas hebben ingekocht een hoger rendement te realiseren. Dit ongelijktijdig in- en verkopen van energie heeft wel iets weg van speculeren, met alle daarbij behorende risico's. Qua overige kosten geldt dat de CAO-lonen voor de glastuinbouw met ingang van 1 januari met 1,5% gestegen zijn. De CAO-lonen voor uitzendkrachten liggen in het eerste kwartaal eveneens op een hoger niveau als gevolg van een stijging van de CAO-lonen met 3,25% per 30 juni 2008. De prijzen van meststoffen zijn, na een forse prijsstijging in de loop van 2008, weer gedaald.